

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Nicolai Hieronymi Gvndlingii J. C. Ivs Naturæ ac Gentivm

Gundling, Nicolaus Hieronymus

Halæ Magdeburgicæ, 1736

Cap. XXXVIII.

urn:nbn:de:gbv:45:1-208

regnantium videtur peperisse : ita vt
minus malum nunc habeatur pro
bono.

CAP. XXXVIII.

DE MORBIS ET MORTE CIVITATIVM.

§. I.

VIta ciuitatis in vnitare virium &
voluntatum consistit ad verum
finem, securitatem puta, & *divitiarum*
efflorescens.

§. II.

Quum vero aliquid ex illa vnitare
vel imminuitur, vel tollitur, vel fini
ciuitatum contrarium infertur, *morbis*,
incipit, aut *mors* subsequitur.

§. III.

MORBVS est vel *hominum*, vel *sta-*
tus. HOMINES vel sunt *imperantes*, vel
ciues.

§. IV.

MORBVS STATUS vel e *communi-*
maiestatis, vel *diuisione* venit, vel deni-
que e *defectu virium*.

Kk 3

§. V.

§. V.

De prioribus capite præcedenti diximus.

§. VI.

Ex quo claret, omnes *irregulares* respublikas posse dici *morbidas*, non autem *morbidas* vicissim *irregulares*. Quod in notis ad *Puffendorffum* non videtur obseruasse *Hertius*.

§. VII.

Ita monarchia manet monarchia, aristocratia aristocratia, democratia democratia; vtut imperantes summam virtutem in *potentia* & vi bellica ponunt, aut *diuitiis*, aut *voluptatibus*, aut, quod raro accidit, in *pauertate*, aut etiam ciues non faciunt, quod sui est officii. LANGVENT hæc ciuitates & ad interitum vitio regentium ciuiumque inclinant: etsi interea de numero *regularium* non sunt euellendæ.

§. VIII.

Idem dicendum est, vbi DEFECTVS virium tantum deprehenditur. Inde enim Respublicæ quidem *clientelares*, *feudales*, *vestigiales* oriri possunt, sed quæ ceteroquin manent *regulares*.

§. IX.

IN CLIENTELARIBVS foedus in-
æqua-

æquale inuenitur: quod sine imminutione maiestatis potest fieri.

§. X.

FEVDALES fidem & operam debent ex pacto seu contractu: VECTIGALES pacem aut tutelam annua pensitatione redimunt: in reliquis manet illibata summa potestas.

§. XI.

At MORS vero vel *penitus* extinguit ciuitatem, vel in *aliam speciem*, quasi per *μετεμψύχωσιν* *mutat.*

§. XII.

Et si enim non *interit* populus *mutata forma*; tamen, hac conuersa, substantia huius, vel illius ciuitatis videtur interire. Monarchia enim, aristocratia, & democratia inter se vtique *sine*, hoc est, *essentia* differunt.

§. XIII.

MVTATIO vel *volentibus* contingit ciuibus, vel *inuitis*.

§. XIV.

VOLENTIBVS, quando, manente

Kk 4

te

te republica, vel *plures ciuitates in vnam* coalescunt, vel *vna in plures diuiditur.*

Conf. *Puffendorf. Lib. VIII. cap. XII. §. 1. seq.*

§. XV.

INVITIS, quando *inuasores* superueniunt vel *externi*, vel *interni*, hoc est, in sinu ciuitatis degentes.

§. XVI.

INVASOR EXTERNVS hostis est, quamdiu populus in eius imperium, quod animo intendit, nondum confensit.

§. XVII.

Igitur depelli potest, & si depellatur, acta eius rescindi possunt. Vt rata habeantur, forte publicæ utilitatis causa fit; ac fieri potest, non autem debet. Ita *Constantinus Magnus* quædam a *Licinio* instituta probauit, vt *Carolus II.* quædam *Cronuelli.*

§. XVIII.

Sed num vero *inuasorem agnoscentes* auxilium iis ferre queant, qui sunt depulsi? spinosa quæstio est. Sed pla-

placet sententia negans. Nam cum tam diu ciuis imperanti suo credatur obstrictus, quam diu eum defendere, ac se ipsum potest, per se sequitur, posse ciues quacunque ratione consulere sibi, si spes illa decollet. Tantum abest, vt perfidi possint appellari in hunc statum redacti.

Conf. quæ supra cap. XII. §. XXIX. differuimus; add. *Hobbesius corp. Polit. Part. II. cap. II. n. 15.*

§. XIX.

INVASOR INTERNVS vel ipse est *populus*, vel *vnus ex populo*, vel *pau- ciores*.

§. XX.

Populi inuasionem *factiones* præcedunt, sæpe etiam *seditiones*.

§. XXI.

Vnde quæritur, an POPVLVS vnquam in Republica *regulari* contra PRINCEPES, vel OPTIMATES gladium educere e vagina iuste possint?

§. XXII.

Multi preces suadent, lacrymas,
Kk 5 &

& patientiam, humana sæpe maiorem, iis inculcant, si imperans absoluta potestate polleat. In quo recte faciunt. Nam quamuis querimonias sat videantur habere iustas, & de *tyrannide*, quæ est dementia, grauiter exoptulent; tamen res difficilis est disceptationis, an reuera sit tyrannus, qui sic reus peragitur? Populus non habet iudicium: maiora suffragia in tumultu non concludunt: maiestas realis & personalis inuenta ingenii otiosi sunt; adeoque non deerit semper principibus, vel optimatibus, quod reponant. In abstracto facile decidi tota quæstio poterit, quando ea ratione formatur status controuersia: an, illi, qui *PERNICIEM* subditorum quærit, possit resisti? At quis quærit perniciem subditorum, nisi furiosus? Cum furiosis non est bellum. Ceteris obtentus non desunt. In irregularibus aliter res est decidenda. Tuetur hic vnusquisque ius suum e pactis quæsitum.

§. XXIII.

Ergo de eo *inuasore* circumspicendum, qui *vi* atque *dolis* ad summam potestatem, veluti Julius Cæsar, grasatur.

fatur. Et hic pro hoste habendus, quemadmodum inuasor externus, quamdiu nondum eius probatum est imperium. Eo approbato vix est, vt cædes inuasoris, in quo *vitium est purgatum*, extra crimen collocari queat, vti recte arguit ad *Velleium Bæclerus*.

§. XXIV.

Sed *penitus* vero interit ciuitas cum omni forma, si vel *uniuersi* ciues deleantur, vt in terræ motu, vel multitudo, morali vinculo cohærens, *dissipetur*, vti Troiani, & Scoti a Maximo leguntur dispersi, vel denique in *prouinciæ* formam respublica redigatur: qualia exempla prostant infinita.

§. XXV.

At caue existimes, *mutationem loci* solam, aut oppidorum, aut detractionem munimentorum, ablationem armorum eius generis mortem inferre. Sic Atheniensium Respublica in naues descendens non periisset. De conatu Batauorum, cum Ludouicus
XIV.

XIV. eos primo impetu maxime terre-
fecisset, res in vulgus nota est.

§. XXVI.

Caue extingui censeas *ciuitatem monarchicam*, cum per INTERREGNUM, quod *lege, arbitrio, casu* contingit, certi imperantis potestas aliquamdiu suspenditur. Durat eo tempore tota ciuitatis structura, suntque interea vicaria potestate regentes, donec in vnum conueniant eligentes *nouam* Dominum. Quæ remedia sint excogitanda, ne dissipetur, aut detrimenti quidpiam capiat publica res, in lectionibus politicis speciatim expenditur.

§. XXVII.

Caue idem euenire putes, cum *ciues* vel *sine* ciuitatis, vel *cum* eius *consensu alio* discedunt. Manet enim tum *eadem* ciuitas: etsi ciues eximuntur imperii vinculo, vbi territorio antiquo excedunt. Vnde dubium non est, quin etiam eorum extingatur *officium*: idque, quod de *amore* in patriam nonnulli infulse & confuse afferunt, flocci fit merito. Locus atque ædificia non
sunt

sunt *patria*; & quod alioquin de PATRIA recte se habet, ponit, aliquem adhuc loci natalis legibus esse subiectum. Alium *dominum* habens *huic* paret iuste: quamuis prudentius agat, qui contra ciues pristinos arma non fert, ne se iudicio vulgi inepto exponat, aut truculenti Principis simulatque stupidi plumbeas iras sentiscat victus. Confer *Puffendorfi* dissertationem doctam de *patriæ amore*; ex qua *Praschii* paralogismos de *caritate patriæ* sine negotio corrigas.

§. XXVIII.

Id magis ambiguum, an ciues *singulatim*, vel gregatim discessuros impedire summa potestas possit? Et dissentiant hic auctores. Ego existimo, fieri id *propter pactum* posse: quamuis vbiuis fere receptum sit, vt *ensus emigrationis* soluatur, abeatque, qui cupit. Quod quam non sit iniquum, ratio iam allegata peruincit. Necessitatis casum semper excipimus; intempestiuamque discessionem approbamus nunquam, pactum adfuerit, an minus. Impium enim foret euadere, cum ciuitas oppugnatur ab hoste.

§. XXIX.

Ceterum ex eadem æquitate manat,

nat, ciuem sine causa non posse *expelli*,
aut *derelinqui*.

§. XXX.

CAVSSA vero vel antecedens *delictum* est, vel itidem *necessitas*,

§. XXXI.

Vnde indicium fit, quid reponere *Aquitanis* apud Froissardum potuissent Galli, eos, necessitate coacti, cedentes Anglis? quid Burgundis? cum Franciscus eos cessisset Carolo V.

§. XXXII.

EXILIVM vel *solitarium* est, vel cum *ademptione* bonorum coniunctum. Prius non tollit omne ciuitatis ius: posterius extinguit. Ita Romani *relegationem* a capitis diminutionibus rite se iunxerunt.

§. XXXIII.

Quid vero *pactum* efficiat, aut *seruitus gentium*, supra cap. XXXIII. fuit edoctum.

FINIS.